

Státnice

Contents

Učební pomůcka státní závěrečné zkoušky	1
Přehled	1
Informace k jednotlivým otázkám	1
Občanské právo	2
Obchodní právo	15
Ekonomika a podnikové finance	27

Učební pomůcka státní závěrečné zkoušky

+=====+

| TOC definition for MMD |

+=====+

{{TOC}}

Přehled

+=====+

| Odkaz na file s přehledem otázek |

+=====+

Přehled otázek

Informace k jednotlivým otázkám

+=====+

| Následuje již seznam otázek a informace k nim |

+=====+

Občanské právo

Otázka 1 - Občanské právo hmotné – pojem, předmět, prameny, systém, systematika občanského zákoníku, dispozitivní a kogentní normy v občanském právu.

Úkoly |

☒ § 1 - 14

☐ Dodělat ostatní části této otázky

Paragrafy |

§ 1- 14

Vysvětlení a Poznámky |

- Pojem
 - Občanské právo hmotné, obash mám jako komentář k nadpisu
 - Dobrá prezentace na toto téma - zastaralé, odkazuje ještě na původní Občanský zákoník
- Předmět
 - Předmět stanovuje §1 odstavec 2 Občanského zákoníku, respektive stanovoval za účinnosti starého Občanského zákoníku *majetkové vztahy FO a PO, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, jakož i vztahy vyplývající z práva na ochranu osob, pokud tyto občanskoprávní vztahy neupravují jiné zákony* . Nově lze definovat předmět občanského práva hmotného jako: *Občanské právo lze vymezit jako obecné soukromé právo, jehož předmětem jsou osobní, rodinná a majetková práva a povinnosti subjektivní povahy, které se vztahují na všechny osoby občanského práva a na všechny občanskoprávní záležitosti, jež se mezi nimi navzájem příznačně realizují na zásadách jejich autonomie vůle a rovného (rozuměj hmotněprávního) postavení jako nejvýraznějších projevů jejich svobody, důstojnosti a rovnosti v soukromém právu.*
- Prameny
 - Ve stejné publikaci Občanské právo hmotné od Wolters Kluwer.
- Systém
 - Ibid.
- Systematika občanského zákoníku

- Ibid.
- Dispozitivní a kogentní normy v občanském zákoníku
 - Existují kogentní a dispozitivní ustanovení
 - Dispozitivní¹
 - * Ibid.
 - * Strany se podle svého uvážení, avšak v mezích zákona, mohou od zákona odchýlit
 - * Dispozitivní části občanského zákoníku:
 - Část.
 - Kogentní²
 - * Strany se v žádném případě nemohou odchýlit od zákona
 - * Kogentní části občanského zákoníku:
 - Část.
- Obecná část
 - Paragrafy 1 až 14.

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 2 - Osoby v právním smyslu. Fyzické osoby. Ochrana osobnosti člověka.

| Úkoly |

□ § 15 - 117 ³

| Paragrafy |

§ 15 - 117

| Vysvětlení a Poznámky |

- Rozdíl mezi právní osobností a svéprávností.
- Právní osobnosti ani svéprávnosti se nikdo nemůže vzdát. ⁴
- Podpůrná opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat
 - Předběžné prohlášení

¹§ 1 odstavec 2 Občanského zákoníku.

²§ 1 odstavec 2 Občanského zákoníku.

³§ 115 až 117 jsou zrušeny.

⁴Jedná se tedy o kogentní ustanovení, viz Otázka číslo 1, v souladu s § 1 odstavce 2 Občanského zákoníku.

- Nápomoc při rozhodování
- Zastoupení členem domácnosti
- Omezení svéprávnosti
- Koblížek.

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 3 - Právnícké osoby – pojem, třídění, organizační struktura, přiřítání právního jednání a protiprávních činů, vznik a zánik, likvidace a přeměny.

Úkoly

□ § 118 - 435

Paragrafy

§ 118 - 435

Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 4 - Zastoupení, včetně opatrovnictví.

Úkoly

□ § 436 - 488

Paragrafy

§ 436 - 488

Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 5 - Věci a jejich rozdělení.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 6 - Subjektivní práva a právní povinnosti. Ochrana subjektivních práv. Soukromoprávní odpovědnost.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 7 - Právní skutečnosti. Právní jednání – pojem, náležitosti, vady a jejich následky.

--

| Úkoly |
|———|

|———|
| Paragrafy |
|———|

|———|
| Vysvětlení a Poznámky |
|———|

|———|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|———|

Otázka 8 - Čas jako občanskoprávní skutečnost. Promlčení, prekluze a další občanskoprávní instituty založené na běhu času.

|———|
| Úkoly |
|———|

|———|
| Paragrafy |
|———|

|———|
| Vysvětlení a Poznámky |
|———|

|———|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|———|

Otázka 9 - Manželství, majetkové právo manželské. Rodiče a dítě, osvojení, náhradní formy péče o dítě.

|———|
| Úkoly |
|———|

|———|
| Paragrafy |
|———|

|———|
| Vysvětlení a Poznámky |
|———|

|_____|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|_____|

Otázka 10 - Vlastnické právo a jeho ochrana. Spoluvlastnictví.

|_____|
| Úkoly |
|_____|

|_____|
| Paragrafy |
|_____|

|_____|
| Vysvětlení a Poznámky |
|_____|

|_____|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|_____|

Otázka 11 - Držba a detence. Věcná práva k věci cizí.

|_____|
| Úkoly |
|_____|

|_____|
| Paragrafy |
|_____|

|_____|
| Vysvětlení a Poznámky |
|_____|

|_____|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|_____|

Otázka 12 - Dědické právo – pojem, systém, základní pojmy a principy. Dědění. Odkaz.

|_____|
| Úkoly |
|_____|

_____ |
| Paragrafy |
_____ |

_____ |
| Vysvětlení a Poznámky |
_____ |

_____ |
| Zdroje a poznámky pod čarou |
_____ |

Otázka 13 - Závazek a jeho struktura (subjekty a strany, předmět, obsah). Společné závazky. Vznik závazku.

_____ |
| Úkoly |
_____ |

_____ |
| Paragrafy |
_____ |

_____ |
| Vysvětlení a Poznámky |
_____ |

_____ |
| Zdroje a poznámky pod čarou |
_____ |

Otázka 14 - Smlouvy, jejich uzavírání, formování jejich obsahu, jejich forma a účinky. Smlouva o smlouvě budoucí.

_____ |
| Úkoly |
_____ |

_____ |
| Paragrafy |
_____ |

_____ |
| Vysvětlení a Poznámky |
_____ |

_____ |
| Zdroje a poznámky pod čarou |
_____ |

|_____|

Otázka 15 - Závazky ze smluv uzavíraných se spotřebitelem.

|_____|

| Úkoly |

|_____|

|_____|

| Paragrafy |

|_____|

|_____|

| Vysvětlení a Poznámky |

|_____|

|_____|

| Zdroje a poznámky pod čarou |

|_____|

Otázka 16 - Změny závazků. Zajištění a utvrzení dluhů.

|_____|

| Úkoly |

|_____|

|_____|

| Paragrafy |

|_____|

|_____|

| Vysvětlení a Poznámky |

|_____|

|_____|

| Zdroje a poznámky pod čarou |

|_____|

Otázka 17 - Zánik závazků.

|_____|

| Úkoly |

|_____|

|_____|

| Paragrafy |

|_____|

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 18 - Závazky z porušení smlouvy (z prodlení, z vadného plnění, z újmy způsobené porušením smluvní povinnosti). Závazky z bezdůvodného obohacení.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 19 - Darování, koupě a směna.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 20 - Přenechání věci k užití jinému.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 21 - Závazky ze smluv příkazního typu.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 22 - Dílo.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 23 - Závazky z bankovních smluv, závazky z přepravních smluv.

Úkoly

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 24 - Závazky ze zaopatřovacích a odvážných smluv.

Úkoly

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 25 - Soudnictví, soudní soustava, justiční systém.

Úkoly

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 26 - Subjekty civilního procesu. Procesní úkony.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 27 - Jednání. Dokazování.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 28 - Rozhodnutí. Opravné prostředky.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 29 - Výkon rozhodnutí a exekuce. Insolvenční řízení.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 30 - Alternativní řešení sporů.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Obchodní právo

Otázka 1 - Pojem, povaha, předmět, systém a prameny obchodního práva.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 2 - Pojmy podnikatel, podnikání, obchodní závod (jen vymezení pojmu) pobočka, odštěpný závod, majetek a jmění. Členění podnikatelů. Sídlo podnikatele.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

**Otázka 3 - Obchodní firma a obchodní tajemství a jejich ochrana.
Obchodní listiny.**

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

**Otázka 4 - Právní jednání podnikatele fyzické osoby. Právní jednání
podnikatele právnické osoby. Prokura, opatrovník, vedoucí odštěp-
ného závodu, osoba pověřená určitou činností při provozu závodu.**

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 5 - Právní úprava živnostenského podnikání.

Úkoly
Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 6 - Právní úprava neživnostenského podnikání. Podnikání zahraničních osob v České republice.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 7 - Obchodní rejstřík. Pojem a funkce obchodního rejstříku, princip publicity. Živnostenský rejstřík.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 8 - Právo proti nekalé soutěži I (obecná skutková podstata nekalé soutěže, klamavá reklama, klamavé označení zboží a služeb, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti, podplácení).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 9 - Právo proti nekalé soutěži II (zlehčování, nepřipustná srovnávací reklama, porušení obchodního tajemství, dotěrné obtěžování, ohrožení zdraví a životního prostředí, ochrana proti nekalé soutěži).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 10 - Právo proti omezování hospodářské soutěže.

Úkoly
Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 11 - Práva k nemotným statkům při podnikání – výsledky tvůrčí duševní činnosti (vynález, užitný vzor, průmyslový vzor, topografie polovodičového výrobku, odrůda rostlin, a zlepšovací návrh).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 12 - Práva k nemotným statkům při podnikání – ochranná označení (ochranná známka, označení původu a zeměpisné označení).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 13 - Státní podnik a specifika majetkové účasti státu v jiných podnikatelských subjektech.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 14 - Specifika právního postavení podnikatele v závazkových právních vztazích.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 15 - Povinnosti podnikatele z tzv. spotřebitelských smluv.

Úkoly
Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 16 - Veřejné zakázky (zadání veřejné zakázky, zadavatel a dodavatel, zásady zadávání veřejných zakázek, druhy a režimy veřejných zakázek, zadávací řízení, veřejné zakázky malého rozsahu).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 17 - Obchodní závod a dispozice s ním. Rodinný závod.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 18 - Cenné papíry a zaknihované cenné papíry.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 19 - Právní úprava podnikání na kapitálovém trhu. Právní úprava kolektivního investování.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 20 - Správní a trestní odpovědnost podnikatele (obecně).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 21 - Společnost podle občanského práva, tichá společnost.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 22 - Obecné otázky obchodních společností a družstev I (právní úprava, druhy, vznik, zánik a neplatnost).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 23 - Obecné otázky obchodních společností a družstev II (základní kapitál, vklad, podíl, orgány, jednání, koncernové právo).

--

| Úkoly |

|_____|

|_____|

| Paragrafy |

|_____|

|_____|

| Vysvětlení a Poznámky |

|_____|

|_____|

| Zdroje a poznámky pod čarou |

|_____|

Otázka 24 - Osobní obchodní společnosti (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost).

|_____|

| Úkoly |

|_____|

|_____|

| Paragrafy |

|_____|

|_____|

| Vysvětlení a Poznámky |

|_____|

|_____|

| Zdroje a poznámky pod čarou |

|_____|

Otázka 25 - Společnost s ručením omezeným.

|_____|

| Úkoly |

|_____|

|_____|

| Paragrafy |

|_____|

|_____|

| Vysvětlení a Poznámky |

|_____|

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 26 - Akciová společnost – založení, vznik a zánik, organizační struktura.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 27 - Cenné papíry vydávané akciovou společností. Zvýšení a snížení základního kapitálu akciové společnosti.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 28 - Družstvo.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 29 - Přeměny obchodních korporací. Nadnárodní formy obchodních korporací.

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otázka 30 - Zvláštní úprava některých obchodních korporací (banky, pojišťovny a zajišťovny, družstevní záložny, investiční společnosti a investiční fondy).

| Úkoly |

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

| |
| Zdroje a poznámky pod čarou |
| |

Ekonomika a podnikové finance

Otázka 1 - Rozhodování ekonomických subjektů, teoretické modely ekonomických systémů (zvykový, centrálně plánovaný, tržní a tržně-smíšený), ekonomický koloběh.

| |
| Úkoly |
| |

- ☒ Rozhodování ekonomických subjektů
- ☒ Teoretické model ekonomických subjektů
- ☒ Ekonomický koloběh

| |
| Vysvětlení a Poznámky |
| |

Ekonomie

Studuje chování jednotlivců, je to věda o lidském jednání.

Není objektivně měřitelná, je to společenská věda.

Ekonomie se **zabývá racionálním rozhodováním lidí v podmínkách vzácnosti** - tuto **racionalitu nenalezneme ve volbě cílů, ale ve volbě prostředků k dosažení cílů** (jinak by se dalo rovněž říci, že Ekonomie je věda o tom, jak se ekonomické subjekty chovají (rozhodují) při využívání vzácných zdrojů, které mají alternativní využití).

Pokud **příležitosti plně využijí zdroj, je takový zdroj vzácný, člověk řeší problematiku efektivní alokace vzácného zdroje**. Pokud zdroj není vzácný, dá se na něj pohlížet jako na volný zdroj (Existují i volné a veřejné statky).

Racionální volba: **jak mám rozdělit svůj vzácný zdroj mezi příležitosti, abych dosáhl maximálního prospěchu?**

Ekonomie založila pojem člověka ekonomického (homo oeconomicus) - člověk snažící se chovat racionálně (ekonomicky), tj. Maximalizovat svůj užitek a minimalizovat své úsilí.

Ekonomie se **člení** na:

Makroekonomii - Studuje ekonomiku jako celek a zabývá se jevy jako nezaměstnanost, inflace a hrubý domácí produkt.

Mikroekonomii - Zkoumá chování jednotlivých ekonomických subjektů spotřebitelé (domácnosti) a podniky (firmy) a trhy.

Ekonomie a ekonomika.

Když jsou veškeré ekonomické zdroje plně využity, nelze již vyrobit nic dalšího - jedinným způsobem, jak zvýšit výrobu určitého statku, je snížit výrobu něčeho jiného.

Další dodatečné informace, blížeji popsáno pak také v distanční opoře na stránce 4 (například používané metody a tak podobně) tady:

Předmět ekonomie jako vědní disciplíny = **studium**:

Vzácnosti (omezenosti) zdrojů (x neomezenosti potřeb)

Volby (rozhodování)

Přístupy k ekonomii

Pozitivní ekonomie - zkoumá svět takový, jaký je.

Normativní ekonomie - zkoumá svět takový, jaký by měl dle jejího pohledu být.

Rozhodování ekonomických subjektů

- Člověk ekonomický se řídí jediným cílem - **maximalizovat svůj užitek (uspokojení) a minimalizuje náklady**.
- **Průměrné (celkové) uspokojení** vs. **Mezní uspokojení** (užitek, přírůstek uspokojení).
- Pokud chceme rozdělit svůj vzácný zdroj (třeba čas nebo peníze) mezi více příležitostí, porovnáváme důsledky uspokojení z těchto příležitostí.
- V kardinalistické teorii jasně stanoveným číselným užitekem, v rámci ordinalistické teorie za pomoci indifferenčních křivek - křivka v grafu je konvexní.
- **Hranice produkčních možností** ukazuje všechny možné kombinace dvou výrobků, které je možné získat s daným zdrojem (s danými zdroji) - křivka v grafu je konkávní. Toto v kombinaci s uspokojením (ať už osobním, nebo ve smyslu za jaký produkt dostane více peněz) určuje **optimální bod na hranici produkčních možností** - bod v němž bude přírůstek uspokojení z jednoho výrobku pokud možno stejný jako přírůstek uspokojení z druhého výrobku.
- **Zákon klesajícího výnosu** - vlastnost výrobního procesu, u kterého mezní produkt každého výrobního faktoru klesá s přidáním každé další jednotky tohoto faktoru, pokud ostatní výrobní faktory zůstanou na stejné úrovni. Jedná se tedy v podstatě o situaci, kdy každý další výrobní faktor například na poli (o nezměněné velikosti), přičemž za výrobní faktor lze

považovat třeba pracovníka na sklizeň přinese menší mezní produkt, než pracovník na sklizeň předchozí.

- Lidé se chovají v souladu s ekonomickými zákony, i když tyto zákony neznají a nikdy je nestudovali. (Jedná se zkrátka o princip chybou se učíš, pokud by se tak nechovali, tak by brzi poznali, že si škodí.)
- Racionalita tak nespočívá v tom, že je člověk ekonomický neomylný, ale že systematicky neopakuje chyby, nýbrž se z nich učí a napravuje je.
- Člověk dále sleduje vlastní zájem, tento vlastní zájem je však v souladu s obecným zájmem. **Racionální chování jednotlivce tedy vede k efektivnímu výsledku.** Adam Smith popsal v díle Pojednání o podstatě a původu bohatství národů z roku 1776 o takzvané **neviditelné ruce trhu**. Tato neviditelná ruka trhu slaďuje zájmy jednotlivců se zájmy společnosti, neviditelná ruka trhu spočívá v tržních cenách.
- V tržní ekonomice svobodná směna a tržní ceny zajišťují soulad mezi prospěchem jednotlivce a společným prospěchem. **Ceny a zisk vedou výrobce k tomu, aby dělali to, co chtějí spotřebitelé.** Přestože výrobcům vůbec nejde o spotřebitele ale o vlastní zisky. (Zákon nabídky a poptávky.)
- Kvůli neviditelné ruce trhu tak nemusí existovat žádná centrální autorita předávající informace co kdo potřebujeme, díky dělbě práce a neviditelné ruce trhu je zajištěno, že všichni dokážeme spolupracovat a spolufungovat v tržní ekonomice, tak, že na konci veškerých procesů vznikají věci a služby, který každý z nás chce. (Záleží tedy na měnících preferencích spotřebitelů, v měnících se výrobních technologiích, nebo v měnící se vzácnosti různých zdrojů, lidé na tyto změny reagují a přizpůsobují se jim ve smyslu co mají vyrábět a spotřebovávat, kde to mají prodávat a kupovat, do čeho mají investovat.) Tyto informace sedimentují pouze v cenách.
- **Funkce cen:**
 - **Informační:** poskytuje informace výrobcům a zákazníkům viz předchozí bod.
 - **Motivační:** například v případě růstu cen motivuje výrobce, aby vyráběli více.
 - **Alokační:** vede výrobce k tomu, aby realokovali své výrobní zdroje mezi různá použití efektivně - zákonitě pak musí některým lidem vzniknout ztráty a jiným zisky, poskytování zboží a služeb jednoho typu je vždy na úkor jiného typu, který by se místo něj mohl vyrábět - viz hranice produkčních možností.
 - **Distribuční:** funkce ceny spočívá v tom, že cena je nástrojem rozdělování zboží mezi lidi. Zboží se rozdělí mezi spotřebitele podle jejich ochoty platit.
- Ceny se nepohybují nahoru a dolů samy od sebe, ale jsou to obchodníci a spekulatni, které je uvádějí do pohybu. Například ve smyslu mezinárodní arbitráže (nakupování zboží ve státě, kde je levnější a jeho následný prodej tam, kde dražší), ta prosazuje zákon jedině ceny. Díky tomuto je tak přenos informací za pomoci ceny mnohem rychlejší.

Teoretické modely ekonomických systémů

- * Distanční opora popisuje všechny 4, viz distanční opora
- * Jedná se tedy o způsoby, kterými společnost jako celek řeší základní ekonomické otázky, nejzákladnější ekonomickou otázkou je, jakým způsobem společnost rozděluje vzácné zdroje.
- * Dalším základním ekonomickým problémem (otázkou) je jak existující zdroje alokovat.
- * Těmito základními ekonomickými, které se týkají nalezení systému, který umožňuje spojovat síly subjektů na trhu a efektivně využívat dostupné zdroje, otázkami jsou:
 - * **Co a kolik** se má ve společnosti vyrábět a čeho se má společnost vzdát, co se má dovézt ze zahraničí
 - * **Jak vyrábět** jakou technologií a s jakými faktory práce (práce, půda, přírodní zdroje, kapitál)
 - * **Jak se rozdělí** to co bylo vyrobeno, neboť nelze vyprodukovat dostatek statků pro všechny, rozdělování může probíhat podle různých klíčů (například stranická příslušnost, urozenost, dnes probíhá na základě distribuční funkce peněz, je tedy rozdělováno těm, kteří si to mohou dovolit koupit, tato funkce je trochu narušena vládními zásahy do ekonomiky a přerozdělováním)
- * Základní kategorie jsou:
 - * **Zvyková ekonomika:** rigidní, řešení ekonomických otázek na základě zvyků a tradic, primitivní, ekonomický output dostává především náčelník, nebo velký vlastník půdy. Volba povolání vyhází z rodinné nebo etnické tradice, málo se produkuje, je toho málo k dispozici. Dělbá práce uvnitř relativně malé skupiny, **co a kolik** vyrobit rozhodoval náčelník nebo rada starších na základě zkušeností s předchozími generacemi. Členové skupiny pracovali podle svých schopností ve prospěch všech a podíl na vyrobených statcích a službách byl určen náčelníkem.
 - * **Centrálně řízená ekonomika:** o odpovědích na základní ekonomické otázky rozhoduje nějaká centralizovaná autorita, především vláda. Centrální autorita stanovuje kvóty pro výrobu, stanovuje ceny a rovněž přerozděluje ekonomický output mezi obyvatele. Kapitálové statky jsou vlastněny státem. Omezená konkurence díky vysoké koncentraci výroby a monopolizaci ekonomiky. Je značně neefektivní a snadno zneužitelná při přerozdělování. Výhodou je možnost rychlé mobilizace zdrojů v případě přírodní katastrofy či války.
 - * **Tržní systém:** na ekonomické otázky odpovídají jednotlivci na základě svých rozhodnutí a samozřejmě i externalit. Systém je založen na samostatném (decentralizovaném) rozhodování ekonomických subjektů. Rozhodování je založeno na cenách, směně, **neviditelné ruce trhu** (tedy ceně) a **laissez faire** - stát tedy nezasahuje do hospodářství a nesnaží se ho řídit. Výrobní faktory jsou vlastněny soukromně, klíčovou úlohu o základních ekonomických otázkách hrají v tomto systému trhy, ne kterých ceny vznikají. Podstatně efektivnější, než dva předchozí systémy. Chod tržní ekonomiky je stimulován a poháněn touhou po zisku, jedná se tedy o jakýsi **ziskový motiv**. Nevýhodami jsou nemožnost přerozdělování těm, kteří například nemohou pracovat a řešení **selhání trhu**.
 - * **Smíšený systém:** spojuje trh se zásahy vlády do ekonomiky. Převažuje ve většině moderních ekonomik. Trh je stále nejdůležitějším faktorem, ale stát do

ekonomiky může zasahovat a korigovat ji (**fiskální politika** státu a **monetární politika** národních bank). Výhodou jest, že umožňuje přerozdělování a korigování ze strany státu.

* Základem ekonomických systémů je tedy charakter vlastnictví, dělí se podle způsobů jak společnost odpovídá na otázku co-jak-pro-koho.

* Ve vztahu k ekonomickým proudům se dá říci, že centrálně plánovaná ekonomika vychází například z **Marxismu**, tržní systém vychází z **liberálních směrů**, **klasické politické ekonomie** a soudobé **konzervativní teorie**, současná tržně-smíšená ekonomika vychází z názorů **Keynese** a jeho žáků, **německý ordoliberalismus** a další.

Ekonomický koloběh

- Záleží na tom, kolik sektorů uvažujeme (**dva, tři, nebo čtyři**).
- Nejzákladnějším případem je dvousektorová ekonomika složená ze **sektoru domácností** a ze **sektoru firem**.
- **Východiskem pro výrobu jsou výrobní faktory, tedy půda, práce a kapitál.** S využitím výrobních faktorů se vyrábějí statky (zboží a služby). Tyto výrobní faktory jsou ve vlastnictví domácností a ty je za peníze pronajímají firmám. Tyto peníze, které domácnosti od firem utíží se nazývají důchody domácností.
- Za důchody domácností pak domácnosti od firmy nakupují na trhu zboží a služeb jednotlivé statky. Peníze, které firmy dostanou od domácností jsou příjmy firem, za tyto příjmy si pak firmy mohou opět od domácností najímat výrobní faktory.
- Ekonomika funguje jako nepřetržitý koloběh.
- Třísektor obsahuje i **stát** - ten kontroluje, nastavuje rovné prostředí a daní, čtyřsektor i zahraničí, tedy export a import a investice a dividendy.
- V rámci ekonomického koloběhu lze hovořit o jeho rovnováze a nerovnováze. **Rovnováha** - obecně pokud se veškeré příjmy budou rovna veškerým výdajům. **Nerovnováha** - pokud se nebudou rovnat, výše národního důchodu tak bude klesat nebo stoupat.
- **Národní důchod je čistý domácí produkt** po odečtení nepřímých daní z podnikání, jedná se tedy o souhrn příjmů výrobních faktorů na daném území za určité období.
- Rovněž lze hovořit o **rovnováze agregátní nabídky a poptávky**. O tu se jedná v případě že se agregátní nabídka rovná agregátní poptávce. Pokud se rovná, nebudou ceny růst ani klesat = stagflace. Pokud bude agregátní poptávka nižší než agregátní nabídka, jedná se o deflační mezeru = deflace. Pokud bude agregátní nabídka nižší než agregátní poptávka, jedná se o inflační mezeru = inflace.

Otázka 2 - Trh a jeho funkce, teoretické zdůvodnění různých přístupů k trhu (liberální, keynesovský), výsledek potlačení trhu (např. v centrálně plánované ekonomice), definice tržního selhání.

Úkoly

- ☐ Trh a jeho funkce
- ☐ Teoretické zdůvodnění různých přístupů k trhu
- ☐ Výsledek potlačení trhu
- ☐ Definice tržního selhání
- ☐ Podívat se i na nabídku a poptávku
- ☐ V souvislosti s nabídkou a poptávkou se podívat i na teorém pavučiny

Vysvětlení a Poznámky

- Trh a jeho funkce
 - Trh jest oblastí ekonomiky, ve které dochází k **výměně činností mezi jednotlivými ekonomickými subjekty prostřednictvím směny zboží**, přičemž prostředek směny bývají standardně peníze.
 - Jedná se tedy o místo, kde se střetává **nabídka s poptávkou** a kde dochází ke směně zboží a služeb prostřednictvím koupě a prodeje.
 - Vztah mezi výrobcem a spotřebitelem sprostředkovává trh.
 - * Každý statek má nějakou **směnnou hodnotu**: specifickou formou směnné hodnoty je cena, vyjadřuje poměr, ve kterém lze jeden statek směnit za druhý, peníze jsou všeobecný ekvivalent.
 - **Členění trhu**
 - * Místní:
 - **Trh místní** - například jarmark, trh v jednotlivých městech
 - **Trh národní** - například trh v České republice, vznikl rozvojem dělby práce a zvětšením dopravních možností
 - **Trh světový** - projevem skutečnosti, že autonomie národních trhů je pouze částečná, uskutečňuje se na něm mezinárodní obchod
 - * Počtu zboží:
 - **Trh dílčí** - trh jednoho druhu zboží, například automobilů
 - **Trh agregátní** - trh veškerých dílčích trhů, jedná se o makroekonomickou kategorii
 - **Trh individuální** - trh jediného kupujícího
 - * Podle typu zboží:
 - **Automobilový, počítačový** etc.
 - **Subjekty trhu** - 3 základní ekonomické subjekty, ty pak vstupují na trh s různými ekonomickými cíli, a to jak na straně nabídky, tak na straně poptávky:
 - * Souvisí s **ekonomickým koloběhem** - tzn. firmy, domácnosti a stát (+ zahraničí).
 - * **Firmy**
 - Vstupují na trh zboží a služeb na straně nabídky a na trh

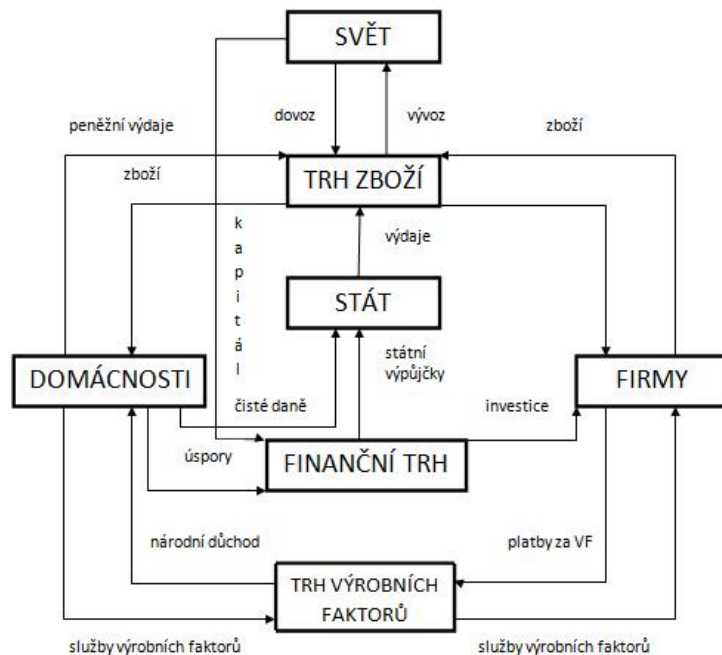
výrobních faktorů na straně poptávky, dále viz ekonomický koloběh

* **Domácnosti**

- Jako firmy, jen opačně, dále viz ekonomický koloběh

* **Stát**

- Stát působí jako: **regulátor** - vytváří právní rámce pro fungování tržního mechanismu, **subjekt** - který může na obou trzích vystupovat jak na straně poptávky, tak i na straně nabídky
- * Všechny subjekty vstupují na trh a do vzájemných interakcí, to ve svém důsledku vytváří ekonomický, nebo hospodářský, koloběh.
- Toky v ekonomice - rovněž souvisí s ekonomickým koloběhem:

– Funkce trhu

- * Nejdokonalejší regulátor a stimulátor ekonomického rozvoje.
- * Jeho základní funkcí je **optimální alokace zdrojů**.
- * **Optimální alokací zdrojů** se rozumí takové rozdělení vzácných zdrojů mezi jednotlivé ekonomické subjekty trhu, které umožňují jejich neúčinnější využití s ohledem na potřeby společnosti.
- * Každý trh musí řešit tři základní otázky:
 - **Co vyrábět:** ceny a množství se přizpůsobují tak dlouho, dokud nedojde k tržní rovnováze, kdy nedochází ani k tržnímu přebytku, ani k tržnímu nedostatku, tedy dokud nedojde k bodu, kdy se nabídka střetává s poptávkou - viz **teorém pavičiny**

- **Jak vyrábět:** cena také určuje, jaké se používají výrobní faktory, tedy za kolik se bude vyrábět, v jaké kvalitě a s jakými technologickými postupy
- **Pro koho vyrábět:** neboli kdo získá vyrobené statky - distribuční funkce ceny
- Ekonomická vzácnost
 - * To co nemůžeme mít vždycky a v jakémkoliv množství je pro nás vzácné, opakem jsou volné statky.
 - * Omezené jsou jak přírodní zdroje, tak i lidský čas, tak i produkty lidské práce (statky), aby lidé mohli vyrábět, musí obětovat svůj čas.
 - * **Zákon ekonomie času** - lidé se snaží zvyšovat svojí produktivitu práce.
 - * **Teorie potřeb** - každý z nás má jiné potřeby a potřeba je pocítována nedostatkem
 - Silou, která žene lidi k cílevědomé činnosti, je určitý pocit nedostatku, který se lidé snaží odstranit. Tento pocit = potřeba
 - Je několik členění potřeb, základní je na:
 - Potřeby **hmotné**
 - Potřeby **nehmotné** - například přátelství, svoboda, kulturní zážitky
 - Potřeby **zbytné**
 - Potřeby **nezbytné**
 - **Individuální a kolektivní**, individuální jsou všechny potřeby jednotlivce, kolektivními jsou potřeby celku, například tedy obrana státu.
 - **Vrozené a získané**
 - Potřeby uspokojujeme pomocí konzumace statků, koncept **vzácnosti** zdrojů, které jsou nám subjektivně **užitečné**. Potřeby lidí uspokojují užitečné komodity - statky.
 - * **Členění statků:**
 - Hmotné: věci
 - **Zboží:** Hmotné statky určené pro trh
 - Nehmotné: například znalosti, vlastnosti, dovednosti
 - **Služby:** činnost, která uspokojuje potřebu svým průběhem
 - Volné: vytvořené přírodou, často za ně nemusíme platit, nemusíme se moc bát jejich vyčerpání - voda, vzduch, není potřeba vyvinout zvláštní úsilí
 - Ekonomické (Vzácné): nejsou běžně k dispozici v přírodě, člověk musí vynaložit jiné statky na to, aby je získal (například svůj čas)
 - Kapitálové - spotřebováváme je, aby jiné statky mohly vzniknout
 - Spotřební - slouží přímo k uspokojování potřeb
 - Veřejné statky - jsou poskytována zdarma, většinou státem,

či samosprávnou jednotkou, ale ve skutečnosti je také platíme z daní a dalších odvodů

- Člověk k uspokojení potřeb potřebuje jak volné, tak i ekonomické statky

* **Další informace ke statkům:**

- Ekonomické statky vznikají jako výsledek (**output**) ekonomických (výrobních, zhodnocovacích, zpracovatelských) procesů.
- Podle druhů procesů lze rozlišovat následující **sektory ekonomiky**:
- **Třísektorový model**:
 - **Primární** - průmysl spojený přímo s přírodními zdroji, například těžba surovin
 - **Sekundární** - zpracovatelský průmysl, spojený se zpracováním **outputů** primárního sektoru
 - **Terciální** - poskytování služeb všeho druhu
- **Pětisektorový model**: ve 20. století se rozhodlo, že by se terciální sektor měl dále rozlišovat na:
 - **Kvartérní** - věda a výzkum
 - **Kvintérní** - vědci, odborníci, vládní úředníci - lidé s vysokými pozicemi a širokými pravomocemi
- **Rozlišení dle vlastnictví**:
 - **Veřejný sektor** - vlastněný státem, provozovaný za účelem zajištění nutných služeb státem
 - **Soukromý sektor** - vlastněný soukromníky, provozovaný za účelem dosažení zisku
 - **Dobrovolný sektor** - neziskový sektor, spojený s občanskou společností

– Statky

* **Doplňit**

– **Hranice produkčních možností**

* Výrobní faktory jsou omezené

* Ekonomická vzácnost výrobních faktorů způsobuje, že se společnost musí rozhodnout jak rozdělit výrobní faktory pro výrobu jednotlivých výrobků

* Ekonomika vyrábí **efektivně** pokud se svou produkcí pohybuje na hranici produkčních možností, nemůže vyrábět více jednoho statku bez toho, aby vyráběla méně jiného statku

• Teoretické zdůvodnění různých přístupů k trhu

– **Doplňit**

– **Merkantilismus** - ranný merkantilismus se dá definovat zákazem vývozu peněz ze země, ochranářskou obchodní politikou a podporou vysokých cen. Fungovalo i v době zlatého standardu v Anglii (od roku 1664 do roku 1914).

* Důležitou roli hrál vztah mezi obchodní bilancí a reálnými ekonomickými zdroji země.

- * Merkantilisté tlačili na celkovou aktivní bilanci země a příliv peněz do země (toto považovali za zdroj růstu bohatství), peníze považovali za kapitál.
 - Aktivní bilance mělo být dosahováno za pomoci:
 - Cílené struktury vývozu a dovozu,
 - ochranné politiky,
 - kontroly růstu mezd,
 - podporou vytváření exportních monopolů,
 - podporou tranzitního obchodu (reexport).
- * Stát ekonomicky zasahoval.
- * **Kritika:**
 - První směr, který odmýtl merkantilismus byli fyziokraté, nicméně k pravému odstranění merkantilismu došlo ve Velké Británii v průběhu 18. Století, v 19. století byla již pak teorie merkantilismu úplně překonána.
 - Zásadním nedostatkem je přímý vliv (přímá neúměra) množství peněz v ekonomice na ceny zboží a rovněž množství zboží v ekonomice, které se s ohledem na své vzrůstající množství oproti jiným statkům stává levnější.
 - Export drahých kovů z jiných zemí a jejich import do dané země tak ve svém důsledku znamenal zlevňování drahých kovů v místě importu a zdražování drahých kovů v místě exportu. Eventuálně se tak stal další export ekonomicky nevýhodným a obchod směřoval k obrácení obchodní bilance.
- **Klasickou ekonomii** - celkové nahrazení merkantilistických systémů představovala **klasická politická ekonomie** Adama Smitha.
 - * Rozvoj v souvislosti, respektive v období, anglické průmyslové revoluce.
- **Keynesiánsství**
 - * Bretton-Woodská konference.
- Výsledek potlačení trhu
 - Doplňit
- Teorém pavučiny
 - Dobrý zdroj je například zde tady.
- Tržní selhání
 - Selhání trhu má 4 základní typy:
 - * Nedokonalá konkurence
 - Doplňit
 - * Externality
 - * Veřejné statky
 - * Nedokonalé informace
- Nabídka a poptávka, její změna a souvislosti
 - Doplňit

Otázka 3 - Užitek, blahobyt, náklady obětované příležitosti, individuální a tržní poptávka, poptávka v krátkém a dlouhém období, elasticita poptávky.

| ——— |
| Úkoly |
| ——— |

- ☒ Užitek
- ☒ Blahobyt
- ☒ Náklady obětované příležitosti
- ☒ Individuální a tržní poptávka
- ☒ Poptávka v krátkém a dlouhém období
- ☒ Elasticita poptávky

| ——— |
| Vysvětlení a Poznámky |
| ——— |

- **Užitek**

- Kolik určitého statku má spotřebitel kupovat a jak má svůj důchod mezi různé statky rozdělit.
- **Celkový užitek vs. mezní užitek.**
- Mezní užitek s roztoucí spotřebou klesá - **zákon klesajícího mezního užítu.**
- **Celkový užitek** - součet mezních užiteků.
- Racionální spotřebitel není ochoten platit za statek vyšší cenu, než jaký je mezní užitek daného statku. Zvyšuje nákup statku pouze do takového množství, kdy je ještě mezní užitek statku vyšší nebo alespoň roven ceně.
- Mezní užitek se oceňuje v penězích.
- **Spotřebitelův přebytek** - pokud koupí něco levněji, než kolik by za to byl ochoten s ohledem na svůj mezní užitek zaplatit.
- Spotřebitelův přebytek je zákonitost, platí vždy, když se spotřebitel chová racionálně, neboť by nekoupil něco, co mu přinese menší užitek, než kolik to něco stojí samo o sobě.
- Pro obchodníka - může být vždy minimálně na úrovni mezního užítu pokud smlouvá, pokud jsou stanoveny pevné ceny zákazník má větší šanci, že získá spotřebitelův přebytek.

- **Blahobyt**

- **Blahobyt obecně:** výraz pro takový stav společnosti, její části nebo rodiny, jednotlivce, který umožňuje v nadbytku uspokojovat všechny potřeby.
- **Ekonomický blahobyt:** rovnovážné ceny, které na trhu vznikají, vedou svou alokační funkcí k takovému rozdělení zdrojů, které maximalizuje užitek všech zúčastněných; kupujících i prodávajících.
- **Ekonomie blahobytu:** typická metodika začíná odvozením (nebo předpokladem) funkce sociální péče, kterou lze poté použít k hod-

nocení ekonomicky proveditelných alokací zdrojů z hlediska sociální péče, kterou představují. Takové funkce obvykle zahrnují opatření ekonomické účinnosti a spravedlnosti, i když novější pokusy o kvantifikaci sociálního blahobytu zahrnovaly širší škálu opatření včetně ekonomické svobody (jako v přístupu založeném na schopnostech).

- **Náklady obětované příležitosti**

- Kupováním jednoho statku obětuje člověk jiný statek respektive nějakou jinou příležitost.
- **Analýza nákladů a výnosů** (cost-benefit analýza). Výnosem je získávaný užitek a nákladem je obětovaný užitek.
- Dokud je mezní užitek jednoho statku vyšší než mezní užitek druhého statku, snaží se spotřebitel přesunout své zdroje (peníze, volný čas) ze statku s nižším mezním užitem na statek s vyšším mezním užitem.
- Celkový užitek z obou statků bude maximalizován tehdy, když bude splněna podmínka:
 - * $\text{MU jednoho statku} / \text{cena daného statku} = \text{MU druhého statku} / \text{cena druhého statku}$.
 - * Platí, že spotřebitel bude chtít danou peněžní částku rozdělit mezi ně tak, aby, pokud možno, byla splněna rovnice:
 - * $\text{MU1} / \text{P1} = \text{MU2} / \text{P2}$.
 - * Tato rovnice vyjadřuje podmínku **optimálního rozdělení** dané peněžní částky mezi dva statky. Z toho vyplývá, jak racionální spotřebitel rozdělí svůj peněžní důchod mezi nákupy různých statků. Toto rozdělení musí splňovat následující podmínku:
 - * $\text{MU1} / \text{P1} = \text{MU2} / \text{P2} = \text{MU3} / \text{P3} = \text{MU}_n / \text{P}_n$.
 - * Pokud je tato podmínka splněna lze hovořit o **optimální spotřebitelské alokaci**.

- **Poptávka**

- **Poptávka** ukazuje, jak závisí poptávané množství statku na ceně.
- Znázorněna pomocí křivky poptávky.
- Křivka poptávky ukazuje, jak se mění kupované množství daného statku v závislosti na jeho ceně. Ovšem při nezměněném důchodu kupujícího a při nezměněné ceně ostatních statků.
- Křivka poptávky v zásadě kopíruje křivku mezního užitku - jedná se o zákon klesající poptávky. Každý její bod říká, že cena, kterou spotřebitel platí, odpovídá meznímu užtku statku.
- **Poptávané množství** je množství statku, které spotřebitel při určité ceně poptává, to je klesající funkcí. Zatímco poptávka je celou funkcí, nicméně tato funkce může sama o sobě také klesat, nebo stoupat jejím posunem v grafu. Obecně by sa dalo říci, že poptávka záleží na ceně, nikoliv cena na poptávce, toto je vysloveno například zde tady.
- **Zákon klesající poptávky** - důchodový a substituční efekt
 - * **Důchodový efekt:** spotřebitel při vyšší ceně kupuje méně statku, protože mu původní částka nestačí na nákup původního množství (které kupoval před zvýšením ceny).
 - * **Substituční efekt:** spotřebitel při zvýšení ceny statku nakupuje

méně tohoto statku, protože jej substituuje (nahrazuje) jinými statky.

- * Oba tyto efekty způsobují, že poptávka je klesající funkcí ceny, neboli při vyšší ceně kupují spotřebitelé menší množství a při nižší ceně vyšší množství.

- * **Substituty:**

- Vše nejde substituovat v **technickém smyslu**, ve **spotřebitelském smyslu** toho ale lze substituovat většina.
- Podstatou spotřebitelské substituce je náhrada jednoho uspokojení jiným uspokojením.

- * Křivka poptávky ukazuje, jak se mění poptávané množství statku v závislosti na ceně tohoto statku, při ostatních cenách a důchodech neměnných. Zákon klesající poptávky říká, že poptávané množství klesne, když vzroste cena statku a přitom se nezmění ostatní ceny ani důchody.

- * Cena statku se však nicméně může měnit i tehdy, když probíhá **inflace**, neboli klesá kupní síla koruny.

- Inflace však sama o sobě nemá vliv na poptávané množství statku. Poptávané množství statku se mění pouze tehdy, když se mění jeho cena v poměru k ostatním cenám.

- **Individuální poptávka, tržní poptávka a poptávka po statku jednoho prodávajícího:**

- * Individuální poptávka: viz předchozí bod.

- * Tržní poptávka je souhrnná poptávka všech kupujících po daném statku.

- * Tržní poptávka je součtem individuálních poptávek (poptávek jednotlivých kupujících).

- * **Elasticita tržní poptávky** má vliv na výdaje kupujících a tím i na příjmy prodávajících. Výdaje kupujících jsou totiž příjmy (tržbami) prodávajících.

- Je-li tržní poptávka **neelastická**, zvýšení ceny a snížení množství statku bude mít za následek zvýšení výdajů kupujících i příjmu prodávajících.
- Je-li tržní poptávka **elastická** bude mít zvýšení ceny naopak za následek snížení výdajů kupujících i příjmů prodávajících.
- Po zanesení do grafu je křivka neelastické poptávky více strmá, než křivka elastické poptávky, která je spíše plošší.
- Výrobci tak nedokáží využít nízké elasticity tržní poptávky k tomu, aby zvýšili své příjmy.
- Cenová elasticita tržní poptávky není pro výrobce žádnou užitečnou informací, neboť na konkurenčním trhu, kde je mnoho prodávajících, není jeden prodávající sám o sobě schopen významněji ovlivnit celkové množství statku na trhu a tudíž ani cenu. Pokud by snížil svou produkci, konkurenti jeho výpadek snadno a ochotně nahradí.
- Poptávka po statku jednoho prodávajícího je tak méně strmá

a elastičtější než tržní poptávka.

- Výrobce ke svému rozhodování nepotřebuje znát tržní poptávku, ale poptávku po svém zboží. Poptávka po statku jednoho prodávajícího je méně strmá a mnohem elastičtější než tržní poptávka. Je to způsobeno rozdílným substitučním efektem: pokud se zvýší cena na celém trhu, u všech výrobců, kupující by museli daný statek nahrazovat jinými statky. Pokud ale zvýší cenu pouze jeden z výrobců, kupující jej nahrazují stejným statkem od jiných výrobců.
- Poptávka v krátkém a dlouhém období
 - Poptávka závisí na spotřebitelových preferencích a na jeho omezeních (důchodu a cenách).
 - Poptávka po stejném zboží je nicméně jiná v krátkém období a v dlouhém období.
 - Zvýšení ceny motivuje spotřebitele ke snížení poptávaného množství, nicméně v krátkém období je sníží méně a teprve v dlouhém období je sníží více. V krátkém období je substituce například kvůli našemu spotřebnímu zvyklostem složitější.
 - Spotřebitelská substituce si vyžaduje určitý čas. Člověk ekonomický je racionální a přizpůsobivý, je však méně přizpůsobivý v krátkém období.
 - To ovšem znamená, že křivka poptávky je v krátkém období strmější než v dlouhém období.
- Cenová elasticita poptávky
 - Zákon klesající poptávky nám říká, že zvýší-li se cena statku, sníží se kupované množství statku.
 - Výdaje jsou násobkem ceny a množství, není tedy jasné, zda se spotřebitelovi výdaje zvýší, nebo sníží.
 - Při růstu ceny mohou spotřebitelovi výdaje na daný statek vzrůst nebo klesnout, záleží na tom, zda růst ceny vyvolá velký nebo malý pokles poptávaného množství.
 - K měření reakce poptávaného množství na změnu ceny je používána cenová elasticita poptávky, ta udává vztah mezi procentní změnou poptávaného množství a procentní změnou ceny.
 - Vzorec k výpočtu je:
 - * $e_d = (ZMĚNA Q / Q) / (ZMĚNA P / P)$
 - * Je-li změna poptávky v absolutní hodnotě větší než 1 = elastická poptávka, zvýšení ceny o jedno procento vyvolá více než jednorozměrný pokles poptávky po daném statku a sníží se spotřebitelovi výdaje na daný statek.
 - * Je-li elasticita menší než 1 = neelastická poptávka, zvýšení ceny se neprojeví takovým snížením poptávky a spotřebitelé si za statek připlatí.
 - * Pokud je elasticita rovná 1, tak se jedná o jednotkově elastickou poptávku a změna ceny ponechá výdaje na statek beze změny.
 - * Záleží i na dlouhém a krátkém období, některé statky jsou el-

stické jak v krátkém, tak i v dlouhém období, některé statky jsou však například v krátkém období méně elasticke, než v období dlouhém.

* Na elasticitu poptávky má vliv zejména to, zda je možné statek substituovat jiným statkem a zda jsou to statky zbytné, nebo nezbytné.

- Změna samotné poptávky
 - Je důležité odlišovat od změny poptávaného množství, což je jen posun po křivce.
 - Nicméně může se měnit i samotná funkce poptávky posouváním po grafu.
 - * Obecně jsou čtyři důvody pro změnu poptávky:
 - Změna preferencí spotřebitele: pokud se změní preference, změní se i poptávka.
 - Změna důchodu spotřebitele: pokud se změní spotřebitelův důchod, změní se i poptávka.
 - Změna ceny komplementu: pokud například vzroste cena komplementu, může se snížit poptávka po jiném statku, jemuž je daný statek komplementem.
 - Změna ceny substitutu: pokud se například sníží cena substitutu, může to vést ke snížení poptávky o jiný statek.
 - Očekávání (například pokud očekáváme, že obdržíme nějakou finanční částku, poptávka se zvýší), nebo změna počtu poptávajících. Více informací tady.
 - Když se mění poptávané množství v závislosti na změně ceny daného statku, pohybuje se spotřebitel podél křivky poptávky. Změna poptávky se však projevuje posunem celé poptávkové křivky. Roste-li poptávka, posouvá se poptávková křivka doprava. Klesá-li poptávka, posouvá se poptávková křivka doleva.
- Dodatek: Indiferenční křivky, viz otázka 1 ordinalistický přístup.
 - Založené na ordinalistické teorii, tedy že užitek není možné přímo měřit, ale že je spotřebitel schopen rozhodnout z čeho má větší užitek bez samotného přiřazení hodnoty, je schopen seřadit z čeho má větší užitek.
 - Na indiferenční křivce leží kombinace dvou statků, z kterých má spotřebitel stejný užitek, vzhledem k rozpočtovému omezení se snaží dosáhnout užitku, který je na nejvyšší indiferenční křivce a poskytuje mu tedy největší celkový užitek.
 - Jednotlivé body na křivce se nazývají indiferenční body.

Otázka 4 - Model dokonalé konkurence a modely nedokonalé konkurence (monopolistická konkurence, oligopol, monopol). Příčiny vzniku a zachování monopolu v ekonomice, státem vytvářené monopoly. Regulace monopolu.

Úkoly

- ☒ Dokonalá konkurence
- ☒ Nedokonalá konkurence
 - ☒ Monopol
 - ☒ Příčiny jeho vzniku a zachování monopolu v ekonomice
 - ☒ Státem vytvářené monopoly
 - ☒ Regulace monopolů
 - ☒ Oligopol
 - ☒ Monopolistická konkurence
 - ☒ Monopsom a oligopson

Vysvětlení a Poznámky

- Dokonalá konkurence
 - Respektive dokonalý trh.
 - Poptávka po statku nabízeném na trhu s dokonalou konkurencí je dokonale elastická.
 - Nepatrné zvýšení ceny se na takovémto trhu projeví ztrátou veškerých zákazníků, zatímco nepatrné snížení ceny se projeví tím, že u daného prodejce budou chtít kupovat daný statek úplně všichni, nicméně prodejce nedokáže uspokojit celkovou agregátní poptávku.
 - Výrobce tedy nemůže změnami své produkce ovlivnit docilovanou cenu. Pokud toto platí pro všechny výrobce dodávající na daný trh, říkáme o takovém trhu, že je dokonalý (též dokonale konkurenční).
 - Dokonale elastická nebo neelastická poptávka je poptávkou: kdy i nepatrná změna ceny má nekonečný vliv na odezvu nabídky resp. poptávky, a naopak **dokonale neelastická nabídka/poptávka**, kdy nabídka nebo poptávka po daném zboží je zcela nezávislá na její ceně.
 - Podmínky
 - * Podmínky, které musí trh splňovat, aby se dal považovat za dokonale konkurenční jsou:
 - Dokonalá informovanost kupujících a prodávajících: tato podmínka bývá splňována pouze na územně centralizovaných trzích
 - Nulové náklady na změnu dodavatele
 - Homogenní produkt: tzn. stejná kvalita výrobku či pověst firmy, rozhodování je založené pouze na ceně. Na nedokonalejších trzích jsou výrobky heterogenní.
 - Velký počet prodávajících: kteří ovládají pouze velice malou část trhu
 - Pokud jsou všechny tyto 4 podmínky splněny, pak se jedná o

dokonalý trh, pokud alespoň jedna splněna není, tak se jedná o trh nedokonalý

- Nedokonalá konkurence
 - Poptávka na trhu s nedokonalou konkurencí není dokonale elastická.
 - Zvýšením ceny tak sníží poptávané množství, ale ne až na nulu. A snížení ceny nezíská prodejci celý trh, neboť někteří kupující budou stále nakupovat od původních dodavatelů.
 - Výrobce tak může změnami své produkce do určité míry ovlivnit docilovanou cenu. Takový trh je nedokonalý (též nedokonale konkurenční).
 - Mezní příjem a cenová tvorba na nedokonalém trhu
 - * Mezní příjem: přírůstek celkového příjmu dosažený zvýšením prodeje o jednotku.
 - * Mezní náklady: přírůstek celkových nákladů díky zvýšení prodeje o jednotku.
 - * Fixní a variabilní náklady: variabilní náklady rostou s objemem výroby, například obaly na zboží. Fixní náklady nejsou závislé na objemu výroby, mohou to být například pronájmy prostor.
 - * Výrobce (například penzion) tvoří cenu, zatímco výrobce na dokonalém trhu cenu přijímá.
 - * Ne nedokonalých trzích tedy výrobci tvoří svojí cenu, respektive hledají svojí cenu, tedy hledají takovou cenu, kdy maximalizují svůj zisk (mezní příjem již nemůže více stoupat, naopak začne klesat a celkový příjem je tedy maximalizován). Výrobce tedy maximalizuje zisk při takové ceně, při které se mezní zisk rovná mezním nákladům.
 - Nedokonalé trhy a informace
 - * Jedna z charakteristik nedokonalých trhů je nedokonalost informování, protože informace jsou vzácné - na jejich získání je nutné vynaložit náklady.
 - * Informace jsou vzácné, ale také užitečné - umožňují získat větší výnos.
 - * Získávání informací stojí čas, to znamená náklady obětované příležitosti, je tedy možné udělat cost-benefit analýzu, největšího zisku založeného na informaci může prodejce (nakupující v případě přebytku spotřebitele) získat, když se mezní náklady rovnají meznímu zisku.
 - * Člověk tedy zůstává nedokonale informovaný, neboť získávání informací stojí peníze a mezní náklady na získávání informací jsou rostoucí a zároveň mezní výnos z informací (výnos z dodatečné informace) je klesající.
 - * Racionální člověk tedy získává jen tolik informací, kdy se mezní výnos z informací rovná mezním nákladům na získávání informací.
 - * Nedokonalosti trhů ve smyslu informací se snižují, když klesají náklady na informace, k tomuto sami často přispívají výrobci reklamou.
 - * Reklama zvyšuje informovanost spotřebitelů, a tím snižuje ne-

- dokonalosti trhů. Bez reklamy by byly informace pro spotřebitele vzácnější, nákladnější a trhy by byly nedokonalější.
- * Na reklamu je tak možné pohlížet nejen jako na prostředek manipulace, ale taky jako na prostředek zvyšování informační nasycenosti spotřebitelů, kteří na základě těchto informací mohou učinit pro ně lepší rozhodnutí.
- Informace a podnikatelé
- * Je to právě vzácnost informací, která vytváří příležitosti pro podnikání.
 - * Pokud někdo dokáže získávat informace efektivněji, může tuto schopnost přetavit v možnosti podnikání.
 - * Například pokud prodejce objeví levnější zboží v zahraničí (objeví informaci, kterou nikdo jiný nemá), může na ní vydělat tím, že prodá dané zboží na dražším trhu (arbitráž), což ale v konečném důsledku vede k prosazování zákona jedné ceny.
 - * Na trhu pak působí například mnoho zprostředkovatelů, ti všichni vlastně obchodují s informacemi.
 - * Všichni tito prodávající vydělávají na tom, že jsou trhy nedokonalé, že jsou informace vzácné. Nedokonalá informovanost je příčinou toho, že existují mezery na trzích. To jsou dosud nevyužívané příležitosti, které slibují (když je někdo objeví a využije) přinášet ekonomický zisk. Příkladem mezery na trhu je například existence dvou trhů, přičemž jeden je levný a druhý drahý.
 - * Podnikatel je člověk, který objeví mezeru na trhu a využije ji, zaplní tedy danou mezeru zprostředkováním obchodů, speculacemi nebo výrobou.
 - * Tím, že objevují a zaplňují mezery na nedokonalých trzích, podnikatelé snižují tyto nedokonalosti.
- Podnikatelé a inovace
- * Nejdůležitější podnikatelskými aktivitami jsou inovace.
 - * Inovace je uvedení nového výrobku, služby nebo výrobního postupu na trh.
 - * Standardně se opět jedná o zaplnění mezery na trhu, neboť i zlepšení již stávajících procesů je založené na tom, že na trhu chybí například efektivnější výrobní faktory.
 - * Podnikatelé jsou na trhu průkopníky, odrážejí i technologický vývoj, je to právě objev něčeho nového, který otevírá cestu k velkým ziskům.
 - * Když si další podnikatelé povšimnou jejich úspěchu, opět vstupují na trh a tlačí zisk dolů k nule (tendence zisku klesat k nule), toto podněcuje podnikatele k hledání nových inovací.
- Podnikání vzkvétá jen na nedokonalých trzích. Pokud je trh dokonalý, neskýtá žádné příležitosti k podnikání. Na dokonalých trzích jsou lidé dokonale informováni, na dokonalých trzích nejsou žádné mezery, jejichž objevení by slibovalo zisky.
- Nedokonalé trhy jsou živnou půdou pro podnikatelské hledání, ob-

- jevování a zlepšování.
- Podnikatelé a stát
 - * Když stát vstoupí na dosud neobsazené trhy a zaplní jejich mezery, nedá již podnikatelům šanci, aby je zaplnili sami. Se zaplněním mezer na trzích mizí totiž ziskové příležitosti pro podnikatele.
 - * Problémy: služby a zboží jsou pak často dražší, než by byli v soukromém sektoru, může být nedostatečná, nebo naopak zbytečně velká nabídka, veřejný sektor není motivován ke zlepšování služeb nebo k inovacím.
 - Cenová diskriminace
 - * Pokud prodávající účtuje jedné skupině lidí jinou cenu, než jiné skupině lidí. Může být nelegální i legální, například slevy pro studenty a důchodce jsou legální, jiné ceny pro černocho a asiata nejsou legální pokud by se zakládaly například pouze na barvě pleti.
 - * Cenová diskriminace je cenovou strategií, která prodávajícímu maximalizuje zisk.
 - * Cenová diskriminace pouze rozděluje výrobek mezi dvě skupiny spotřebitelů s různou poptávkovou funkcí a umožňuje spotřebitelům s nižšími důchody kupovat zboží, které by si jinak možná nemohli dovolit.
 - * Cenovou diskriminaci je možné uskutečnit když:
 - Trh je nedokonalý, poptávkové křivky po zboží (službě) konkrétního prodávajícího musí být klesající
 - Na trhu musí být alespoň dvě skupiny spotřebitelů, které mají odlišné poptávkové křivky
 - Proávající musí být schopen účtovat dvojí ceny
 - * V roce 1999 rozhodl soud, že účtování dvojí cen (v případě cizinců) je nemorální a odporuje to dobrým mravům.
 - * Při zákazu cenové diskriminace zvýší prodejce cenu skupině, pro kterou měl dříve stanovenou cenu nižší, a sníží ji skupině, pro kterou měl dříve stanovenou cenu vyšší.
 - Monopol
 - * Na trhu je pouze jeden prodávající.
 - * Základní charakteristikou je: nemožnost substituování daného statku ze strany poptávajících - musí za něj buď zaplatit, nebo se bez něj obejít a překážky vstupu na trh pro další nabízející, existují například přírodní, technologické, legislativní-licence, patentové překážky vstupu na trh.
 - * Je nejvzdálenější podmínkám dokonalé soutěže, největší ztráty ekonomické efektivity, křivka poptávky po statcích monopolu je shodná s křivkou tržní poptávky.
 - * Určení, zda má firma dominantní postavení na trhu je těžké určit.
 - * Možnosti cenové diskriminace a umělého určování cen.
 - * Příčiny jeho vzniku a zachování monopolu v ekonomice
 - Výlučná kontrola nad určitými vstupy výroby

- Výrazné úspory z rozsahu výroby (přirozený monopol)
 - Vzniká kvůli extrémním cenovým bariérám vstupu na trh
 - Například síťové služby
 - Tyto přirozené monopoly jsou standardně regulovány státem
- Patenty
- Poskytování státních licencí
- * Tržně neefektivní: zdroje neefektivnosti jsou například, selhávání tržní motivace, nedostatečný zájem o kvalitu výroby a úroveň poskytovaných služeb zákazníkům.
- * Státem vytvářené monopoly
 - Státem zavedené monopoly - buď udělí stát výsadní právo produkovat statek jedné firmě, nebo kvůli existenci právních restrikcí v podobě: patentů, autorských práv, licencí, koncesí a podobně.
 - Státní monopoly, jinak nazývané govopoly: jsou monopoly, které nejenže přímo provozuje stát, ale brání ostatním firmám produkovat stejný nebo podobný statek.
 - Příklady: tisk a emise peněz, armáda, policie a soudy, státní podniky, pošta, železnice a podobně.
 - Stát provozuje státní monopoly například z důvodu jejich společenské potřeby, ale tržní neudržitelnosti, národní bezpečnosti a podobně.
- * Regulace monopolů
 - Má chránit ekonomiku před neefektivností nedokonalé soutěže.
 - Tvoří se protimonopolním zákonodárstvím, regulací monopolů, využívání veřejného vlastnictví monopolů (například ve formě státního podniku, nebo akciové společnosti).
 - Protimonopolní zákonodárství:
 - Podporuje konkurenci tím, že omezuje jednání vedoucího k její omezování.
 - Zakazuje smlouvy, které omezují konkurenci firem.
 - Brání zneužívání dominantního postavení na trhu.
 - Dohled nad fúzemi a akvizicemi (jedna firma získá druhou).
 - Další například zákaz dumpingových cen, vyšší zdanění, ekonomická regulace.
 - Protimonopolní zákony mohou, pokud jsou dobře nastavené, účinně bránit spojování velkých podniků a tím tendenci ke koncentraci tím, že daná spojování jsou pod statáním dohledem.
 - Veřejná politika tedy může zahrnovat:
 - **Snaha zavést více konkurence do monopolizovaných odvětví – antimonopolní zákony.** Antimonopolní zákony poskytují vládě různé možnosti,

jak podporovat konkurenci. Vedle zákazu kartelových dohod, zákazu zneužívání monopolního postavení a kontroly fúzí zahrnují také kontrolu státní pomoci a dohled nad veřejnými soutěžemi. Moderní antimonopolní politika nemá za cíl potlačovat koncentrované struktury, rozdělovat velké podniky ani v případě, že jsou v monopolní pozici na trhu. Zasahuje pouze v případě, že této pozice zneužívají. Zneužívání má formu chování firem, resp. takových praktik, dohod, komunikace či kooperace mezi firmami, které vedou k omezení konkurence, k vytváření překážek vstupu na trh, které by jinak neexistovaly. Jelikož však je právě v případě vysoké koncentrace zneužívání monopolní moci a koluze firem pravděpodobnější, je tržní struktura a koncentrace významný indikátor pro antimonopolní politiku.

- **Regulace chování monopolů – cenová regulace.** Toto řešení se používá hlavně v případě přirozených monopolů, např. to mohou být vodárny nebo elektrárny, kdy těmto společnostem není dovoleno prodávat svůj produkt za jakoukoli cenu, ale vláda jejich ceny reguluje.
- **Přeměna některých soukromých monopolů na monopoly provozované státem** (např. pošta). Dalším způsobem řešení monopolů je veřejné vlastnictví. Ekonomové spíše dávají přednost soukromému vlastnictví přirozeného monopolu před vlastnictvím státním, protože soukromí vlastníci jsou motivováni minimalizovat náklady, pokud z toho mají užitek v podobě vyššího zisku. Když se nebude managementu dařit udržovat nízké náklady, mohou ho majitelé propustit. Pokud však odvedou špatnou práci vládní byrokraté, kteří budou provozovat monopol, ztrátu ponesou zákazníci a daňoví poplatníci a ke změně dojde zřejmě až při změně politiků. Jinak řečeno z hlediska optimálního chodu firmy jsou volby méně spolehlivé než motiv zisku.
- **Nečinnost.** Každá z doposud uvedených možností regulace má i své stinné stránky, proto někteří ekonomové uvádějí, že by vláda udělala lépe, kdyby se nesnažila odstranit neefektivnost a žádné regulace cen ani jiné regulace neprováděla.
- Další informace zde.

– Oligopol

- * Oligopol je try, na kterém nejen krátkodobě, ale i dlouhodobě působí jen několik málo firem.
- * Oligopol může na trhu dlouhodobě přetrvávat v případě, že je optimální velikost firmy značná a zároveň tržní poptávka je (vzh-

ledem k optimální velikosti firem) relativně malá.

- * Optimální velikostí firmy je velikost, která v dlouhodobém měřítku zajistí, že průměrné náklady na množství poptávaného zboží bude optimální, tzn. Nemá smysl například vyrábět ve velké hale, když je malá poptávka, neboť fixní a variabilní náklady by hnaly mezní cenu a v tom důsledku i průměrnou cenu za jednotku v poměru k poptávanému množství více, než by mohla být.
 - * Bod 2 tedy umožňuje ziskovou existenci jen několika málo firmám.
 - * Na rozdíl od monopolistické konkurence se na oligopolním trhu ani v dlouhém období nemusí prosazovat tendence k nulovému ekonomickému zisku.
 - * Konkurence ale stále existuje, například ve formě diferenciace nabízených produktů a služeb, firmy mezi sebou mohou vést i cenové války.
 - * Ekonomický zisk je způsoben tím, že se tržní poptávka střetává jen s omezeným počtem firem na trhu.
 - * Každá firma tedy ve svém důsledku dělá jen to, že vyrovnává své mezní náklady s mezním příjmem.
 - * V případě změn na trhu se může na trh dostat další prodejce, který bude taky ziskový, poptávka se střetne s větším počtem firem na trhu a to povede ke snížení cen a ke snížení celkového ekonomického zisku jednotlivých letišť.
 - * Je zajímavé zmínit teorii her, respektive takzvané vězňovo dilema, pokud firmy spolupracují, dosáhnou největších zisků. Může se zde například řídit kartelová dohoda, ta však narušuje hospodářskou soutěž, v ČR jsou takové dohody neplatné.
- Monopolistická konkurence
- * Nejběžnější typ nedokonalého trhu.
 - * Heterogenní výrobek je tvořen blízkými substituty.
 - * Monopolistická konkurence se dá popsat následovně: Jogurt Danissimo vyrábí jen firma Danone, má tedy na něj monopol. Ale tomuto jogurtu zároveň silně konkurují jogurty jiných firem, které jsou jeho blízkými substituty, takže konkurence na trhu jogurtů je velmi silná.
 - * Konkurence ale nemusí spočívat jen v kvalitě, tvaru, modelu nebo obalu, ale například i ve vzdálenosti.
 - * Důležitou vlastností monopolistického trhu je otevřenost trhu. Neexistují tedy žádné bariéry vstupu na trh, na trh může kdykoli přijít nová konkurence. V důsledku toho se zde prosazuje tendence k nulovému ekonomickému zisku (Když budou restaurace dosahovat ekonomický zisk, bude to na takový trh lákat nové podnikatele, kteří budou otevírat nové restaurace. To bude nakonec snižovat ekonomický zisk restaurací až k nule.)
 - * Rovnováha výrobce na monopolisticky konkurenčním trhu:
 - Rovnováha výrobce: taková situace, kdy výrobce (při daných

nákladových funkcích a při dané poptávce po jejím statku) maximalizuje zisk.

- Pro výrobce je optimální (maximálně ziskový) takový rozsah produkce statku, při kterém se mezní příjem rovná mezním nákladům.
 - Na dokonalém trhu je mezní příjem totožný s cenou, avšak na nedokonalém trhu se mezní příjem ceně nerovná. Jak tedy výrobce na nedokonalém trhu nalezne svou rovnováhu?
 - Krátkodobá rovnováha:
 - Rovnováha je krátkodobá v bodě kde se mezní náklady rovnají mezním příjmům.
 - Důležité jsou průměrné náklady (průměr mezních nákladů) i ve chvíli, kdyby mezní náklady byl větší, než mezní příjem, dosahuje obchodník zisku, pokud jsou průměrné náklady menší, než celkový zisk za jednu růži.
 - Dlouhodobá rovnováha:
 - Ekonomický zisk však like na trh další prodejce. Jejich příchod způsobuje, že se tržní poptávka dělí mezi stále větší počet prodejců.
 - Poptávka po statku jednoho prodejce se v důsledku toho snižuje - křivka poptávky d se posouvá dolů a s ní se posouvá dolů i křivka mezního příjmu.
 - Když není dosahováno ekonomického zisku, tedy když se křivka poptávky dotýká křivky průměrných nákladů, přestávají na trh vstupovat další prodejci.
 - V dlouhodobém období tedy dosahuje zahradník nulového ekonomického zisku: jeho cena se rovná průměrným nákladům.
 - Firma na nedokonalém trhu prodává za cenu, která je vyšší než mezní náklady. Tím se nedokonalý trh odlišuje od dokonalého trhu, kde se cena rovná mezním nákladům.
 - Na nedokonalém trhu firma nevyrábí v minimu průměrných nákladů. Tím se nedokonalý trh rovněž odlišuje od dokonalého trhu, kde firmy vyrábějí v minimu průměrných nákladů.
- Monopson a Oligopson
- * V případě monopsonu se jedná o situaci, kdy je na trhu pouze jeden zákazník.
 - Příklad je například na trhu práce, kde v určité oblasti existuje jen jeden poptávající (zaměstnavatel).
 - Má plnou kontrolu nad trhem a možnost stanovit tržní cenu.
 - Neefektivní alokace zdrojů. Typicky se jedná o zdroje do produkce.
 - Vzniká, když existují bariéry pro vstup na trh pro další potenciální kupující.
 - Mezi bariéry můžou patřit například: státní licence, patenty,

copyrighty, vlastnictví určitých zdrojů, vysoké vstupní náklady, úspory z rozsahu výroby.

* Oligopson je případ, kdy je na trhu malé množství kupujících s velkým podílem na trhu.

- Poptávka je jen ze strany několika málo firem, prodejci mají problém své zboží nabídnout jiným subjektům.
- Mezi poptávající buď soupeřivost, nebo tendence spolupracovat.
- Může vznikat například na poli výrobních faktorů, kdy malý počet firem nakupuje výrobní faktory.
- Mezi bariéry pro vstup dalších kupujících na trh mohou patřit například: vlastnictví určitých zdrojů, vysoké vstupní náklady, státní licence, zavedené značky a úspory z rozsahu.
- Omezuje konkurenci, vede to k nižším a nepružným cenám, převládání necenové konkurence, koluzím (tajné dohody o nákupních cenách, dělení trhu atd.) a tendencím ke spojování firem (fúzí)

Otázka 5 - Trh práce a nabídka práce, nezaměstnanost (pojem, měření, druhy), vztah vývoje ekonomiky a nezaměstnanosti (Okunův zákon, Philipsova křivka).

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 6 - Výkonnost ekonomiky a popis pomocí makroekonomických agregátů (HDP, HNP, investice, spotřeba) a měření výkonnosti, faktory ekonomického růstu.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 7 - Hospodářský cyklus (pojem, vnější a vnitřní příčiny vzniku a příklady), časové rozlišení jednotlivých typů cyklů (krátkodobé,

střednědobé, dlouhodobé).

|
| Úkoly |
|

|
| Vysvětlení a Poznámky |
|

Otázka 8 - Peníze a měna, funkce peněz a formy peněz, postup, výhody a rizika zavádění společné měny Euro (tzv. Maastrichtská kritéria).

|
| Úkoly |
|

- ☐ Peníze a měna
 - ☐ Funkce peněz
 - ☐ Formy peněz
- ☐ Zavádění společné měny Euro
 - ☐ Postup
 - ☐ Výhody
 - ☐ Rizika
 - ☐ Maastrichtská kritéria

|
| Vysvětlení a Poznámky |
|

- Peníze a měna
 - Doplnit
 - Funkce peněz
 - * Doplnit
 - Formy peněz
 - * Doplnit
- Zavádění společné měny Euro
 - Doplnit
 - Postup
 - * Doplnit
 - Výhody
 - * Doplnit
 - Rizika
 - * Doplnit
 - Maastrichtská kritéria
 - * Doplnit

Otázka 9 - Finanční trhy (pojem, členění), subjekty a instrumenty finančního trhu (typy cenných papírů), úloha finančních trhů v ekonomice. Investiční rozhodování, časová hodnota peněz.

|_____|

| Úkoly |

|_____|

|_____|

| Vysvětlení a Poznámky |

|_____|

Otázka 10 - Monetární politika, cíle, hlavní subjekt a měnové nástroje ČNB. Inflace (příčiny, pojem, typy, měření, důsledky).

|_____|

| Úkoly |

|_____|

|_____|

| Vysvětlení a Poznámky |

|_____|

Otázka 11 - Fiskální politika (cíle, hlavní subjekty a nástroje), analýza vládních výdajů (obecné problémy, restriktivní a expanzivní přístup, vestavěné stabilizátory, vliv dotací a subvencí, deficity a vytěsňování soukromých investic).

|_____|

| Úkoly |

|_____|

- ☐ Fiskální politika
 - ☐ Cíle
 - ☐ Hlavní subjekty
 - ☐ Nástroje
- ☐ Analýza vládních výdajů
 - ☐ Obecné problémy
 - ☐ Restriktivní a expanzivní přístup
 - ☐ Vestavěné stabilizátory
 - ☐ Vliv dotací a subvencí
 - ☐ Deficity
 - ☐ A Vytěsňování soukromých investic

Vysvětlení a Poznámky

- Fiskální politika
 - Doplnit
 - Cíle
 - * Doplnit
 - Hlavní subjekty
 - * Doplnit
 - Nástroje
 - * Doplnit
- Analýza vládních výdajů
 - Doplnit
 - Obecné problémy
 - * Doplnit
 - Restriktivní a expanzivní přístup
 - * Doplnit
 - * Restriktivní přístup
 - Doplnit
 - * Expanzivní přístup
 - Doplnit
 - Vestavěné stabilizátory
 - * Doplnit
 - Vliv dotací a subvencí
 - * Doplnit
 - Deficity
 - * Doplnit
 - Vytěsňování soukromých investic
 - * Doplnit

Otázka 12 - Podnik a jeho okolí, ekonomická podstata podnikání, právní formy podnikání, konkurenční okolí podniku, možnosti a metody srovnání s konkurencí (potenciální konkurence, koncentrace v odvětví, relevantní trh, odvětvová klasifikace ekonomických činností, benchmarking - DEA a SWOT analýza, Competitive Intelligence).

Úkoly

Vysvětlení a Poznámky

Otázka 13 - Efektivnost podniku a její základní kategorie, cíle a funkce podniku (poslání a vize podniku, S.M.A.R.T. cíle, ziskové a neziskové formy podnikání, podnikatelské objevování), investiční rozhodování podniku (základní metody a jejich užití).

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 14 - Finanční řízení podniku (organizace a hlavní úkoly finančního managementu), finanční analýza (nástroje pro rozhodování finančního managementu). Financování podniku (vnější a vnitřní zdroje, rozvaha), hospodářský výsledek podniku (rentabilita, výsledovka). Majetková a kapitálová struktura podniku.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 15 - Podnikové řízení (rámec strategického řízení, taktické a operativní řízení), oddělení vlastnictví a řízení podniku, správa a řízení velké společnosti (korporátní strategie, nadnárodní společnosti). Organizační výstavba podniku (typická oddělení v podniku, organizační inovace).

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 16 - Podnikové účetnictví (právní úprava, zásady a jejich odraz ve vedení účetnictví), účetní výkazy, manažerské účetnictví a

podniková statistika (role podnikových informačních systémů, vztah k finančnímu účetnictví).

|
|
| Úkoly |
|
|

|
|
| Vysvětlení a Poznámky |
|
|

Otázka 17 - Cenové strategie, odbyt a marketing, marketingový mix, životní cyklus produktu; řízení distribučních kanálů; marketingová komunikace, propagační mix, marketingová inovace.

|
|
| Úkoly |
|
|

|
|
| Vysvětlení a Poznámky |
|
|

Otázka 18 - Tržní hodnota podniku, faktory tvorby hodnoty, měření hodnoty podniku.

|
|
| Úkoly |
|
|

|
|
| Vysvětlení a Poznámky |
|
|

Otázka 19 - Výroba a její zabezpečení (výrobní plán, druhy podniků, typy výrobní činnosti, výnosy z rozsahu), lokalizace podniku, globální hodnotové řetězce, produktová inovace, procesní inovace.

|
|
| Úkoly |
|
|

|
|
| Vysvětlení a Poznámky |
|
|

Otázka 20 - Majetek podniku – charakteristika, členění, rozdíl mezi dlouhodobým a krátkodobým majetkem, oceňování, pořízení, odpisování, vyřazení.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 21 - Pohledávky a závazky podniku – vznik a členění, zásada opatrnosti, cizí a vlastní zdroje. Náklad a výnos - druhy, pravidla účtování, odraz v účetních výkazech. Řízení a účtování zásob – charakteristika, členění, způsoby účtování, oceňování spotřeby.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 22 - Výsledek hospodaření podniku, účetní závěrka – pravidla, postup, úloha auditu.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 23 - Daně z hlediska hospodaření podniku, druhy a diskuse v rámci daňové reformy.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 24 - Role manažera v organizaci, organizační vztahy a vazby, klíčové odpovědnosti při vedení a řízení podřízených a jejich uplatňování.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 25 -Charakteristika pracovní pozice a výběr podřízených, požadavky na profil kandidáta, způsobilosti odborné a osobnostní, jak zajistit výběr správného kandidáta. Styly vedení podřízených – základní manažerské typy, situační vedení a jeho uplatňování, delegování, koučování a jejich správné uplatňování.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 26 - Hodnocení, motivace a rozvoj podřízených, typologie osobnosti, motivační faktory, motivační nástroje, měření a hodnocení výkonnosti, nástroje rozvoje podřízených.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 27 - Nákup, logistika, zásobování. Hlavní úkoly logistického oddělení, logistické metody, řízení zásob, marketingový nákupní mix.

Úkoly

Vysvětlení a Poznámky

Otázka 28 - Řízení rizik, definice rizika a nejistoty, kategorizace rizik, metody měření a ošetření rizik, Risk Appetite, organizace řízení rizik ve společnosti.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 29 - Projektové řízení, dilema projektového řízení, věcná a procesní stránka projektu, faktory úspěchu projektu, projektová řídicí struktura, nástroje pro řízení projektů.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Otázka 30 - Marketing a odbyt, hlavní úkoly marketingového oddělení, marketingové techniky, vztah podnikové a marketingové strategie. Trh a jeho segmentace, definování cílových zákaznických skupin a zaměření - targeting a positioning.

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky

Slovník základních pojmů

PDF s OCR je k dispozici zde.